

Alsó légúti fertőzések

Pneumonia és CBAE

Szalka András dr.

Szent Imre Kórház, Budapest

Alapvető kérdések (Lode 1989)

- **Kórházban vagy területen szerzett pneumonia?**
- **Tüdőgyulladás típusos vagy atípusos?**
- **Történt -e aspiráció?**
- **Milyen idős a beteg és szenved-e egyéb betegségben?**
- **Hol helyezkedik el az infiltrátum és milyen a radiomorfológiája?**
- **Mi lehet a kórokozó?**

Community-acquired pneumonia -CAP

Magyarul?

Területen szerzett pneumonia
Közösségben szerzett pneumonia
Otthon szerzett pneumonia

Típusos és atípusos pneumóniák

<u>Jellegzetesség</u> Kezdet	<u>Típusos</u> Gyakran, hirtelen	<u>Atípusos</u> Rendszerint, fokozatosan
Izomfájdalom		
Fejfájás	Nem jellemző	Gyakran kifejezett
Photophobia		
Hidegrázás	Gyakori	Ritkán
Toxikus állapot	Sokszor	Ritkán
Köhögés	Produktív P és/vagy v	Improduktív rohamokban
Pleuritis	Gyakori	Ritka
Fizikális vizsgálat	Tompulat, brochiálisl. crepitatio	Minimális eltérés
Rtg.	Kiterjedés megegyezik fiz. vizsgálattal	Nagykiterjedésű lehet
Fvs.	> 15x10⁹/L	< 15x10⁹/L

Pneumoniák osztályozása (kórokozók)

A. Területen szerzett tüdőgyulladások

1. Típusos bakteriális tüdőgyulladások

S. pneumoniae 55-75%

H. infl. 2-18%

S. aureus 2-10%

M. catarrhalis ?

2. Aspirációs pneumonia

Csak anaerob >50%, aerob+anaerob kb. 45%

3. Atípusos pneumonia

M. pneumoniae

C. pneumoniae et psittaci

Coxiella burnetti

Legionellák

Vírusok (influenza, RSV, VZV, CMV, HSV)

Pneumoniák osztályozása (kórokozók)

B. Kórházban szerzett tüdőgyulladások

Gram-negatív aerob bakt.   60-80%

***S. aureus*   10-15%**

***S. pneumoniae*   5-20%**

Emelkedik a polimikrobiális pneumoniák száma

Gyermekekben RSV, parainfluenza, infl. A↑

Típusos -atípusos pneumonia

Ma már kevésbé jellemző

- a. Betegek egy részének nincs
respirációs tünete, 80% lázas**
- b. Öregek: fejfájás, hányás, hasi
fájdalom, hasmenés,
myalgia, arthralgia,**

ZAVARTSÁG!!!

Aspirációs pneumoniára predisponáló tényezők

- 1. Bármely okból kialakult tudatzavar
(pl. alkoholizmus, epilepszia, stroke,
gyógyszertúladagolás)**
- 2. Dysphagia (pl. az oesophagus betegségei)**
- 3. Gastrooesophagealis reflux**
- 4. Neurológiai megbetegedések
(pl. sclerosis multiplex, myasthenia gravis,
Parkinson-kór, pseudobulbar paralysis)**
- 5. Folyamatos hányás**
- 6. Pharyngealis anaesthesia+ előzetesen felső
gastrointestinális endoscopia**

A CAP nem egy homogén entitás!

⇒ **Hol történik a kezelés?**

Ambuláns, kórház, ITO

⇒ **Hol akvirálta a beteg a pneumoniát?**

„nursing home”

⇒ **Immunstatus**

HIV pozitivitás, immunszupprimáltak

⇒ **Speciális egyéb betegségek**

COPD

Halálozás

- **Ambulánsan kezelték** < 1%
- **Kórházba felvettek** 13,7%
  - Öregek 17,6%
  - Bacteriaemiával 19,6%
- **ITO-ra kerülők** 36,5%

Lancet 1998. október 17.

Mikrobiológiai vizsgálatok ambuláns CAP-ban
(439 beteg összesítése)

Mycoplasma pneumoniae   **17,0-37,0%**

Chlamydia pneumoniae   **5,3-10,7%**

Streptococcus pneumoniae **5,0-11,0%**

Haemophilus influenzae   **2,3-12,0%**

Ismeretlen   **41,0-55,0%**

Mikrobiológiai vizsgálatok kórházba és
ITO-ra felvett CAP-ban
(5225 kórházba és 996 ITO-ra került CAP)

Streptococcus pneumoniae   **17,0%-30,8%**

GNB   **3,8%-18,8%**

Staphylococcus aureus   **2,9% - 4,0%**

A területen szerzett tüdőgyulladás várható kórokozói

Ambuláns

S. pneumoniae

M. pneumoniae

H. influenzae

C. pneumoniae

Influenza A, B

Adenovírus

RSV

Parainfluenza

Kórház (ICU

Ø)

S. pneumoniae

M. pneumoniae

C. pneumoniae

H. influenzae

Legionella spp.

Aspiráció

Vírusok

ICU

S. pneumoniae

Legionella spp.

H. influenzae

Gram-negatívak

S. aureus

„Score system” CAP-banl.

Demográfia

Életkor:

férfi

életkor

nő

életkor - 10

„Nursing home”

+10

Egyéb betegségek

Neoplasia

+30

Májbetegség

+20

Congestív szívbetegség

+10

Cerebrovasc. betegség

+10

Vesebetegség

+10

„Score system” CAP-banII.

Fizikális eltérés

Zavart tudat	+20
Légzésszám $\geq 30/\text{min.}$	+20
RR- < 90 Hgmm	+20
Testhő $< 35^{\circ}\text{C}$ vagy $\geq 40^{\circ}\text{C}$	+15
Pulzus $\geq 125/\text{min.}$	+10

Laboratórium

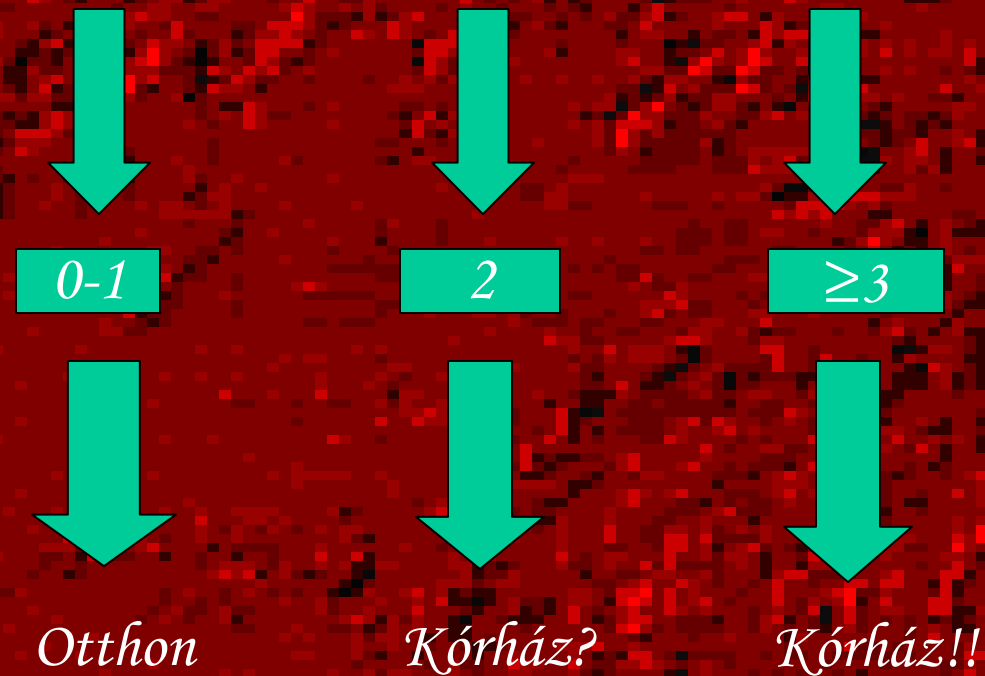
pH $< 7,35$	+30
BUN $> 10,7$ mmol/L	+20
Se Na < 130 mEq/L	+20
Glucose $> 13,9$ mmol/L	+10
Hematokrit $< 30\%$	+10
pO₂ Hgmm < 60 Hgmm	+10
Pleuralis izzadmány	+10

<u>Osztály</u>	<u>Pontok</u>	<u>Betegek</u>	<u>Letalitás</u>	<u>Ajánlás</u>
I.	0	3034	0,1%	amb.
II.	≤ 70	5778	0,6%	amb.
III.	71-90	6790	2,6%	kórház (rövid)
IV.	91-130	13104	8,2%	kórház
V.	> 130	9333	29,2%	kórház

One or more of

- Confusion
- Urea >7 mmol/L
- Respiratory rate $\geq 30/\text{min.}$
- Blood pressure (SBP $<90\text{mmHg}$
DBP $\leq 60\text{mmHg}$)
- Age ≥ 65 years

RTG → "Gold standard"

**De: Infekció, vér, oedema,
atelectasia, embólia, daganat,
vasculitis, gyógyszer stb.**

HASONLÓ MELLKAS RTG.KÉP

**Lázas dehidrált betegben
beszűrődés csak a rehidráció után
jelenik meg!**

ETIOLÓGIÁRA A RTG ALIG UTAL!

Segítség a Dg. megállapításában!

I. Környezeti tényezők

a. Légekondicionálás, utazás - legionellák

b. „Homeless people”

S. pneumoniae, M. tuberculosis

c. Zárt közösség (pl. katonaság, diákkotthon)

C. pneumoniae, M. pneumoniae

II. Állatkontaktus

a. Házi szárnyasok, papagáj, madár

C. psittaci

b. Háziállatok (pl. juh)

C. burnettii

III. Fejlődő országok - M. tuberculosis

IV. Egészségügyi személyzet

Influenza, HIV → M. tuberculosis

Segítség a Dg. megállapításábanII.

V. Gazdaszervezet

a. Diabetes mellitus

S. pneumoniae, S. aureus

b. Alkoholizmus (cirrhosis hepatis)

S. pneumoniae, M. tub., K. pneum.

c. COPD

H. infl., S. pneumoniae, M. catarrhalis

d. Transzplantáció (szerv!) > 3 hónap

**S. pneumoniae, H. infl., legionellák,
CMV stb.**

e. HIV

**P. jiroveci, S. pneumoniae, H. infl., C.
neoformans, M. tuberculosis, R. equi,
atípusos mycobact.**

Segítség a Dg. Megállapításában III.

VI. Néhány fizikális eltérés, tünet

- a. Bűzös lehelet, periodontális folyamat
ANAEROB+AEROB
- b. Bullosus myringitis
M. pneumoniae
- c. Zavartság, eszméletlenség, nyelési zavarok **ANAEROB+AEROB**
- d. Központi idegrendszeri zavarok
Meningitis → **S. pneumoniae**
Encephalitis, cerebellitis → **M. pneumoniae, legionellák**
- e. Erythema multiforme
M. pneumoniae
- f. Erythema nodosum
C. pneumoniae, M. tuberculosis

CAP- kezelése

**Legtöbbször végig empírikus (50% ismeretlen)
AB+egyéb (ugyanolyan fontos)**

Meddig? RTG? 10 nap?

Nem súlyos, oralis terápia, szekvencialis(?)

✓ **Előzetesen egészséges és/vagy <65 év**

Makrolid vagy Doxycyclin

✓ **Egyéb betegség és/vagy >65 év**

2. gen. cephl. ±makrolid

β lactam ±makrolid

✓ **Respirációs fluorokinolon (levo, moxi)**

Hol a helye a pneumonia kezelésében a respirációs fluorokinolonoknak?

- ⊗ β -lactam + makrolid – alternatíva
(monoterápia)
- ⊗ Penicillin és/vagy cefalosporin allergia
- ⊗ Aspirációs pneumonia
- ⊗ Penicillin rezisztens pneumococcus pneumonia gyanúja

PRSP kialakulásának rizikó faktorai

 Általános: **a régióban magas
prevalencia
zárt közösségek
bölcsödék, ovódák**

 Egyéb: **életkor (>65 év,<5év)
alkoholizmus!
előzetes β -lactam
kezelés
legalább 2 egyéb
betegség**

Antibiotikum koncentráció a plazmában és a tüdőben

AB	Dózis		Plazma (mg/L)	BM (mg/L)	AM (mg/L)	ELF (mg/L)
Am/clav	500/250	Magas	6,3-6,9	3,0	0	0,9
		Mély	4,3-5,3	1,7	0,8	1,0
Cefur	500	Magas	3,4-4,6	3,8	NR	NR
Clarit	500	Magas	4,0	16,8	372,7	20,5
		Mély	0,7-1,0	NR	NR	NR
Azithr	500	Magas	0,5-0,6	8,1	23,0	2,2
		Mély	0,01	NR	NR	NR
Levo	500	Magas	6,6	8,3	41,9	10,9
		Mély	1,2	NR	13,9	NR
Moxi	400	Magas	2,5-5,0	5,5	113,6	24,4
		Mély	5,5	1,0	38,6	3,5

CBAE kialakulásának rizikó faktorai

INFEKCIÓ

Baktériumok, intracellularis kórokozók, vírusok

KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK

Nikotin, passzív dohányzás

Légszennyeződés

Foglalkozási ártalom

Egyéb betegségek (szívelégtelenség, arrhythmia stb.)

CBAE kialakulásának leggyakoribb baktériumai

<i>Év</i>	<i>Isolatum</i>	<i>H. infl.</i>	<i>M. catarrh.</i>	<i>S. pn.</i>
1992	214	38%	22%	22%
1992	84	30%	11%	21%
1992	398	50%	19%	17%
1993	124	48%	13%	16%
1995	84	52%	13%	17%
1998	673	28%	18%	7%
1998	647	47%	10%	7%

Chest 1997; 112:21S.
The changing bacterial etiology of COPD

	1983-1989 n=1560	1990-1996 n=7697	P érték
<i>H.</i> <i>infl.+parainfl.</i>	584	2951	NS
<i>S. pn.</i>	318	1191	↓<0,0001
<i>M. catarrhalis</i>	130	973	↑<0,0001
Enterobact.	177	522	NS

Az AB terápia célja:
az akut infekció minél gyorsabb
gyógyítása, a gyulladásos válasz
elnyomása és a beteg további
szövődményeinek
megakadályozása.

Ideális antibiotikum a CBAE kezelésében:

- ✓ **Jó penetráció (bronchialis mucosa, köpet, "epithel lining fluid"),**
- ✓ **In vitro jó AB aktivitás,**
- ✓ **Hosszú infekciómentesség,**
- ✓ **Kevés mh.,**
- ✓ **Jó compliance,**
- ✓ **Költséghatékony.**

CBAE klasszifikáció a tünetek és panaszok alapján

Típus 1.

- **Fokozott dyspnoe**
- **Növekvő köpet mennyiség és gyakoribb köhögés**
- **Purulensebb köpet**

Típus 2.

- **Csak 2 a fentebb részletezettekből**

Típus 3.

- **Csak 1 a fentebb részletezettekből**

CBAE sikeres antibiotikum terápiája

	<u>No.</u>	<u>Placebo</u>	<u>Antibiotikum</u>
<i>Típus 1.</i>	137	31/69 (43%)	44/68 (63%)
<i>Típus 2.</i>	147	45/73 (60%)	54/74 (76%)
<i>Típus 3.</i>	67	23/33 (70%)	26/34 (74%)

Ann. Intern. Med. 1987;106:196.

**Destache et al.: Clinical and economic considerations in the treatment of acute exacerbations of chronic bronchitis.
JAC 1999;43A:107-113.**

First-line antibiotics: amoxicillin, T+S, tetracyclin
erythromycin

Second-line antibiotics: cephradine, cefuroxime, cefaclor
cefprozil

Third-line antibiotics: am/clav, azithro/clarithro
ciprofloxacin

Miért fontos a helyes AB választás?

	First-line AB	Sec.-line AB	Third-line AB
Days of therapy	8,9±3,3	8,3±2,3	7,5±2,5
Time between exacerbations (weeks)	17,1±22,0	22,7±30,0	34,3±35,5
Cost of episodes (USD)	942±2173	563±2296	542±1946

„It is important in CBAE not only to use antibiotics but also to use the appropriate one”

Javaslat a CBAE akut exacerbatiojának kezelésére I.

Osztályozás	Jellemzők	Kórokozók	Empírikus terápia
Akut tracheobronchitis	Nincs strukturális eltérés	Általában vírusok	1. Legtöbbször 0 2. Elhúzódó eset makrolid
Egyszerű krónikus bronchitis	FEV1 > 50% Köpet mennyisége és gennytartalma ↑	<i>H. influenzae</i> <i>S. pneumoniae</i> (PÉ) <i>M. catarrhalis</i>	1. 0, vagy amoxicillin 2. Amoxi/clav vagy modern makrolid

Javaslat a CBAE akut exacerbatiojának kezelésére II.

Osztályozás	Jellemzők	Kórokozók	Empírikus terápia
Komplikált krónikus bronchitis	FEV1 < 50% Előrehaladott életkor ≥ 4 kiújulás/év Súlyosabb egyéb betegségek	<i>H. influenzae</i> <i>S. pneumoniae</i> (±PR) <i>M. catarrhalis</i>	1. Amoxi/clav 2. Respirációs fluorokinolonok 3. Modern makrolidok 4. 2-3. generációs cefalosporinok
Krónikus bronchialis suppuratio, bronchiectasia	FEV1 < 30% Komplikált krónikus bronchitis + folyamatos gennyos köpet	<i>H. influenzae</i> <i>S. pneumoniae</i> (PR) <i>M. catarrhalis</i> <i>Enterobacteriaceae</i> <i>P. aeruginosa</i>	1. Ciprofloxacin 2. Respirációs fluorokinolonok 3. Carbapenemek 4. Ceftazidim